

Aan de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke
Ordening en Milieubeheer
Mevrouw J.C. Huizinga-Heringa
Postbus 30945
2500 GX Den Haag

DATUM 28 juni 2010
KENMERK CGM/100628-01
ONDERWERP Aanbieding onderzoeksrapport 'A baseline study of the distribution and morphology of *Brassica napus* L. and *Brassica rapa* L. in the Netherlands

Geachte mevrouw Huizinga-Heringa,

Hierbij bied ik u het onderzoeksrapport '*A baseline study of the distribution and morphology of Brassica napus L. and Brassica rapa L. in the Netherlands*' (CGM 2010-03) aan. Dit onderzoek is in opdracht van de COGEM uitgevoerd door dr. S.H. Luijten en dr. T.J. de Jong van het Instituut van Biologie, Universiteit Leiden, in samenwerking met dr. W.L.M. Tamis (Leiden Universiteit), drs. B. Odé en dr. C.L.G. Groen (Stichting FLORON) en dr. J.H.S.G.M. de Jong (Wageningen Universiteit).

In het rapport is de verspreiding van koolzaadpopulaties (*Brassica napus*) in Nederland in kaart gebracht. Koolzaad is een hybride van kool (*Brassica oleracea*) en raapzaad (*Brassica rapa*). Koolzaad en raapzaad zijn uiterlijk lastig van elkaar te onderscheiden. Uit het onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van koolzaadpopulaties in Nederland in het verleden door determinatiefouten is overschat. Raapzaad blijkt veel vaker en in grotere populaties voor te komen dan koolzaad. De koolzaadpopulaties die worden aangetroffen zijn vaak klein en komen vrijwel alleen voor op plaatsen waar teelt, transport en overslag van koolzaad plaatsvindt. Het onderzoek wijst erop dat het verwilderingspotentieel van koolzaad beperkter is dan voorheen werd gedacht.

Achtergrond

Het onderhavige rapport betreft de derde deelstudie uit een onderzoek bestaande uit vier deelprojecten. Het eerste deelproject had het karakter van een voorstudie, waarin gekeken is naar de algemene oorzaken en gevolgen van vermenging van conventionele en gg-gewassen in de logistieke keten (CGM/091216-04). In het tweede deelproject is de transportketen van koolzaad in Nederland en de kans op verspreiding van koolzaad door transportverliezen in kaart gebracht (CGM/100407-02). In het onderhavige rapport is de verspreiding van koolzaadpopulaties in Nederland in kaart gebracht en in het laatste deelproject zal worden onderzocht in hoeverre koolzaad kan uitkruisen en of dit kan leiden tot de introductie en handhaving van transgenen in het milieu indien gg-koolzaad wordt geïmporteerd of geteeld.

In Europa zijn nog geen gg-koolzaad gewassen toegelaten voor teelt, maar wel voor import. Tijdens overslag en transport van gg-koolzaad kunnen zaden gemorst worden en in het milieu terecht komen.

Koolzaad zou zich in Nederland buiten de akker kunnen vestigen en zich daar kunnen handhaven, uitkruisen en zaden produceren. In de risicoanalyse van de COGEM werd tot nu toe uitgegaan van het meest risicovolle scenario dat gg-koolzaad zich vestigt en uitkruist met conventioneel koolzaad of andere verwante plantensoorten, zoals raapzaad. Er is echter nog relatief weinig bekend over de verspreiding van koolzaadpopulaties in Nederland en de mate van uitkruising met andere soorten. De COGEM heeft daarom opdracht gegeven om de verspreiding van koolzaadpopulaties in Nederland, ten gevolge van morsen bij transport en overslag, in kaart te brengen. Dit soort gegevens helpen bij een verfijning van de risicoanalyse en het opstellen van monitoringplannen.

Resultaten van het onderzoek

De onderzoekers hebben de kenmerken van kool- en raapzaad en de verschillen daartussen onderzocht en hebben op basis van deze gegevens de aanwezigheid van kool- en raapzaad in Nederland gekwantificeerd.

Het onderzoek toont aan dat raapzaad in Nederland vaker en in grotere populaties voorkomt dan koolzaad. Dit resultaat staat in contrast met de verspreidingsdata in de huidige Nederlandse Flora en Fauna database. Waarschijnlijk is raapzaad, vanwege de grote uiterlijke overeenkomsten met koolzaad, in het verleden vaak aangezien voor koolzaad. De koolzaadpopulaties die worden aangetroffen zijn relatief klein en komen meestal alleen voor op plaatsen waar teelt, transport en overslag van koolzaad plaatsvindt.

Koolzaad kan terugkruisen met raapzaad, waarbij hybriden worden gevormd. De onderzoekers hebben op een aantal plaatsen in Nederland dergelijke hybriden aangetroffen. In een vervolgproject zal onderzocht worden of deze hybriden kunnen leiden tot verspreiding en handhaving van transgenen in het milieu.

De auteurs van het rapport doen een aantal aanbevelingen met betrekking tot de invulling van monitoringplannen in het geval van markttoelating van gg-koolzaad. Bij afronding van het laatste deelproject over uitkruising van transgenen van koolzaad naar raapzaad zal de COGEM nader ingaan op monitoring van gg-koolzaad.

Conclusies van de COGEM

De COGEM is van mening dat het onderzoeksrapport bijdraagt aan de inschatting van de mogelijke milieurisico's bij import en verwerking van gg-koolzaad. De onderzoekers tonen aan dat koolzaad vaak met raapzaad verward wordt, waardoor de verspreiding van koolzaadpopulaties in Nederland is overschat. Uit het eerdere COGEM deelproject over vermenging is gebleken dat tijdens transport en verwerking van koolzaad grote aantallen zaden worden verloren, die deels in het milieu terecht komen.¹ Uit het onderhavige rapport blijkt dat op plaatsen waar teelt, transport en overslag van koolzaad plaatsvindt, de koolzaadpopulaties relatief klein zijn. Gemiddeld gaat het om minder dan 25 planten. Hieruit kan worden afgeleid dat koolzaad slecht in staat is zich in de Nederlandse natuur te vestigen. De COGEM signaleert dat het onderzoek erop wijst dat het verwilderingspotentieel van koolzaad veel kleiner is dan tot nu toe werd aangenomen.

1. W.L.M. Tamis & T.J. de Jong. Transport chains and seed spillage of potential GM crops with relatives in the Netherlands. Onderzoeksrapport CGM 2010-02.

De vraag of transgenen uit gg-koolzaad zich door inkruising kunnen verspreiden en handhaven in wilde raapzaad, wordt in een vervolgonderzoek onderzocht. Koolzaad kan kruisen met raapzaad, waarbij hybriden worden gevormd. De onderzoekers hebben op een aantal plaatsen in Nederland dergelijke hybriden aangetroffen. In het vervolgproject zal de Universiteit Leiden onderzoeken of de hybriden terugkruisen met raapzaad en of hybriden zich kunnen vestigen in de Nederlandse natuur.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop on the left and a long horizontal stroke extending to the right.

Prof. dr. ir. Bastiaan C.J. Zoeteman
Voorzitter COGEM